

שם הקורס: שילוב הילד החריג

שנת הלימודים: תשע"ח

היקף הקורס: 1 ש"ש

שם המרצה: מרדכי שפייר

תוכן הקורס

הקורס יעסוק בהיבטים השונים שהובילו לרצון ולצורך בשילובו של הילד החריג.

הקורס יעסוק במגוון סוגי החריגויות, בגישות השונות ובשיקולים השונים והמורכבים לגבי אופן ההשמה של הילדים החריגים במסגרות השונות, בסוגי הפתרונות והשילובים הקיימים ובתפקידים השונים של הגורמים החינוכיים, המקצועיים והארגוניים העוסקים בשילובו של הילד החריג.

דגש מיוחד ינתן לתפקידו של המורה והמחנך אשר בכתתו משולב ילד בעל צרכים מיוחדים.

מטרות

1. הסטודנט יכיר מגוון סוגי חריגויות הקיימות אצל תלמידים אשר משולבים במערכת החינוך במסגרות רגילות כאלו ואחרות.
2. הסטודנט יכיר את הקשיים הקוגניטיביים והרגשיים השונים עימם מתמודדים ילדים חריגים לסוגיהם.
3. הסטודנט ישאף להביא לידי מיצוי, את יכולותיהם של התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים עימם ייפגש בשדה החינוך בדרכו המקצועית בעתיד.
4. הסטודנט יכיר גישות אידיאולוגיות שונות לגבי אופן והיקף השילוב.

5. הסטודנט יכיר את מסגרות השילוב הקיימות ואת היתרונות והחסרונות של סוגי השילוב השונים.
6. הסטודנט יכיר את בעלי התפקידים השונים השותפים לתהליך הפדגוגי והחינוכי של שילוב הילד החריג.
7. הסטודנט יכיר את המנגנונים הארגוניים הפועלים מכח חוק החינוך המיוחד ואת תפקידם.
8. הסטודנט יכיר את השלכות השילוב על המורים ועל כלל התלמידים בכיתה.
9. הסטודנט יכיר כלים דידקטיים לסייע לתלמיד בעל הצרכים המיוחדים בתהליך הלמידה.
10. הסטודנט יכיר את התפקידים ואת המטלות הפורמאליות הנדרשות ממורה אשר בכיתתו משולב ילד בעל צרכים מיוחדים.

ראשי פרקים/יחידות הוראה בקורס

יחידה 1

סוגי חריגויות, הגדרת תלמידים בעלי צרכים מיוחדים, בהקשר לשילובם במסגרות רגילות.

יחידה 2

גישות ומחלוקות אידיאולוגיות המשפיעות על הגדרות השילוב וההתייחסות לאופן הפעלת השילוב

- 2.א. נורמליזציה, איכות חיים
- 2.ב. הכלה, שילוב, "הסביבה המגבילה פחות".

יחידה 3

מסגרות השילוב הקיימות

- 3.א. יתרונות וחסרונות ביי"ס לחינוך מיוחד לעומת שילוב לסוגיו
- 3.ב. שלש מסגרות השילוב הקיימות
- 3.ג. האפשרויות השונות לגבי קשרים בין הכיתה המקדמת לבין בית הספר הרגיל בו היא נמצאת.
- 3.ד. יתרונות וחסרונות כתיב מקדמת לעומת שילוב בכתיב רגילה

יחידה 4

הילד המשולב, זכויותיו והתמודדותו

4.א. הדברים להם זכאי ילד שילוב – מה כוללת התמיכה בתלמידי השילוב בכיתה רגילה

4.ב. ההיבט החברתי בשילוב הילד החריג במסגרת כתה רגילה.

4.ג. ההשלכות על כלל התלמידים בכיתה

יחידה 5

המורה הנותן מענה לילד בעל צרכים מיוחדים המשולבים במערכת החינוך
5.א. ארבעת המשתנים בפרופיל הפסיכו-חינוכי של המורה בהקשר ל(ניבוי) הצלחה כמורה משלב בכתתו הרגילה.

5.ב. הצוות הבין מקצועי ותפקידיו בהקשר לשילוב

5.ג. שלשה מודלים לשיתוף פעולה בצוותים רב- מקצועיים

5.ד. שיתוף פעולה בין אנשי הצוות הבין מקצועי, מקור הקשיים בשיתוף פעולה, התכונות והפעולות הנחוצות לשיתוף פעולה

יחידה 6

תהליכי קבלת ההחלטות לגבי אופן השילוב ויישומו

6.א. ועדת שילוב

6.ב. תהליך קביעת הזכאות לשילוב בכתה רגילה

יחידה 7

תפקידים של מורה משלב

7.א. אסטרטגיות בעזרתן יכול המורה בכיתה לעזור לילד עם הפרעות קשב

7.ב. תח"י – מהותה ועקרונותיה, רכיביה וכתבייתה

דרכי לימוד ועבודה:

1. הרצאה.

4. עיון מודרך במקורות ומאמרים.

5. דיון, רפלקציה והסקת מסקנות.

חובות הקורס:

1. השתתפות פעילה.

2. קריאת מאמרים, הצגתם והערכתם.

3. מבחן בסיום הקורס

דרך קביעת הציון:
מבחן בסיום הקורס

ביבליוגרפיה

ספרים:

אבישר, ג, הכלה ונגישות: על תכנון לימודים ותכניות לימודים לתלמידים עם מוגבלויות. תל-אביב: מכון מופ"ת, 2010.

בלום, מ', אפשר ביחד. ירושלים: משרד החינוך התרבות והספורט, 2006.

בלס, נ, לאור, א, החינוך המיוחד בישראל ומדיניות השילוב. ירושלים: המרכז לחקר המדיניות החברתית בישראל, 2002.

דהן, א, צדוק, א, מלקות לחרות: מבט אישי ומקצועי על ליקויי למידה והפרעות קשב וריכוז. תל אביב: הקיבוץ המאוחד ומכון מופ"ת, 2012.

חגי, ע', ילד שלי מיוחד: על ילדים עם קשיים תחושתיים, מוטוריים, שפתיים, תקשורתיים והתנהגותיים. בן שמן: מודן, 2005.

מרגלית, מ, לקות למידה בכיתה: דילמות חינוכיות במציאות החדשה. השתמעויות בהכשרה ובהשתלמות מורים. תל-אביב: מכון מופ"ת, 2000.

משרד החינוך התרבות והספורט, דוח הוועדה לבחינת יישום חוק החינוך המיוחד (דוח מרגלית). ירושלים: משרד החינוך התרבות והספורט, 2000.

עינת, ע, עינת, ת, כתב אישום: ליקויי למידה, נשירה ועבריינות. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2006.

פלוטניק, ר, לגדול אחרת: עולמם הרגשי והחברתי של ילדים בעלי לקויות למידה, קשב וריכוז. חולון: יסוד, 2008.

שיינין, מ, עמדות כלפי חריגות של תלמידים ומוריהם בבתי ספר יסודיים, חיבור לשם קבלת התואר ד"ר לפילוסופיה. חיפה: אוניברסיטת חיפה, 1990.

מאמרים:

אבישר, ג, "מתכנית הלימודים אל ההוראה בכיתה משלבת – סוגיות בתכנון לימודים", בתוך רייטר, ש, לייזר, י, ואבישר, ג, (עורכים), שילובים: לומדים עם מוגבלויות במערכת החינוך. חיפה: אחווה, (2007), עמ' 197-223.

ברלד, ר, "שילוב תלמידים עם לקויי למידה", החינוך המיוחד: 35 (1991), עמ' 20-24.

חן, מ, "תחושת מסוגלות עצמית ואמפתיה אצל מורים המשלבים בכיתתם תלמידים בעלי צרכים מיוחדים", מעוף ומעשה: 13 (2010), עמ' 134-165.

טור-כספא, ח, כהן, י, "תלמידים עם צרכים מיוחדים במערכת החינוך: יעדים ודילמות", בתוך: ארהרד, ר, וקלינגמן, א, (עורכים), ייעוץ בבית-ספר בחברה משתנה, תל-אביב: רמות, (2004), עמ' 247-263.

טלמור, ר, "עמדות מורים כלפי שילוב תלמידים עם צרכים מיוחדים בכיתות רגילות", בתוך רייטר, ש, לייזר, י, ואבישר, ג, (עורכים), שילובים: לומדים עם מוגבלויות במערכת החינוך. חיפה: אחווה, (2007), עמ' 157-195.

מנור, א' (2007). "מודל לעבודת צוותים רב-מקצועיים למטרת שילוב", בתוך רייטר, ש, לייזר, י, ואבישר, ג, (עורכים), שילובים: לומדים עם מוגבלויות במערכת החינוך. חיפה: אחווה, (2007), עמ' 399-432.

עינת, עי, "המורה ולקויי הלמידה, מאזן של חרדות", פנים: 31 (2005), עמ' 44-52.

קפלן, ח, דנינו, מ, "ראיית השונות כאתגר מקדם צמיחה בבתי הספר: טיפוח קהילה אכפתית למען תלמידים עם לקויי למידה", היעוץ החינוכי, 11 (2002), עמ' 64-87.

רונן, ח', "שילוב – סוגיות ומחלוקות", בתוך רייטר, ש, לייזר, י', ואבישר, ג, (עורכים),
שילובים: לומדים עם מוגבלויות במערכת החינוך. חיפה: אחווה, (2007), עמ' 27-55.

שולמן ש, חן מ, הד ש, "שילוב ילדים חריגים בחינוך הרגיל עם חקיקת חוק החינוך",
בתוך דנילוב י, (עורכת), ניירות עמדה והחלטות ועדת הקבע של המזכירות הפדגוגית, תכנון
מדיניות החינוך משרד החינוך והתרבות. ירושלים: משרד החינוך והתרבות, (1988), עמ'
83-103.

שכטמן צ, "החריג במסגרות רגילות ממצאים אמפיריים שינוי עמדות של מורים בחינוך
הרגיל כלפי שילוב ותכנית התערבות", דפים: 13 (1991), עמ' 54-59.

שרצר, מ, מוצפי, ד, "הכשרה לשילוב הילד החריג בחינוך הרגיל", דפים: 13 (1991), עמ'
43-51.